

Науково-дослідна робота майбутніх педагогів з проблем культури української мови та методики її викладання в закладах освіти (Матеріали II студентсько-викладацького науково-методичного семінару, 30 березня 2010 р.). — Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2010. — 141 с.

О.В. Чупріна,
асистент кафедри
філології і лінгводидактики

Теоретичний аспект застосування інтерактивних технологій ігрового навчання на уроках рідної мови у початковій школі

XXI століття ставить перед освітою нові вимоги. Людство помітно змінює орієнтації в бік демократії, піднесення авторитету особистості. Має утверджуватися стратегія прискореного розвитку освіти, що забезпечить розвиток особистості, її самоствердження та самореалізацію. На цьому наголошує Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті.

Згідно із Законом України "Про загальну середню освіту", розроблено Державний стандарт початкової освіти, розрахований на можливості дітей молодшого шкільного віку. Він передбачає всебічний розвиток та виховання особистості через формування в учнів повноцінних мовленнєвих умінь, навичок, бажання та вміння вчитися. Поряд із функціональною підготовкою за роки початкової освіти діти мають набути достатнього особистого досвіду культури спілкування та співпраці в різних видах діяльності.

Початкова освіта, як складова частина загальної середньої освіти, спрямована на всебічний розвиток молодших школярів та повноцінне оволодіння ними всіма компонентами навчальної діяльності. Освітня галузь "Мова і література" передбачає опанування молодшими школярами української мови як засобу спілкування та пізнання. Основною змістовою лінією мовної освіти у початковій ланці загальної школи є мовленнєва (комунікативна), яка передбачає розвиток усного і писемного мовлення учнів, їхнє вміння користуватися мовою як засобом спілкування, пізнання, впливу. Із цією метою розвиваються, вдосконалюються усні види мовленнєвої діяльності, якими учні певною мірою оволоділи в дошкільному віці (слухання-розуміння, діалогічне, монологічне мовлення). Уроки української мови надають великі можливості для ознайомлення учнів із найважливішими правилами усного та писемного мовлення та спілкування, практичного засвоєння формул ввічливості, які виховують мовну культуру, інтелігентність.

В останні роки в початковій школі все частіше практикується використання інтерактивних технологій навчання. Слово "інтерактив" прийшло до нас із англійської мови від слова *interact*, де *inter* — "взаємний", *act* — "діяти". Таким чином, "інтерактивний" означає "здатний до взаємодії, діалогу".

Інтерактивне навчання — це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету — створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний

процес відбувається за умови постійної активної взаємодії всіх учнів. Це співнавчання, взаємонавчання, де учень і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання ролевих ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, дає змогу педагогу стати справжнім лідером дитячого колективу. Інтерактивна взаємодія виключає як домінування одного учасника навчального процесу над іншим, так і однієї думки над іншою. Під час інтерактивного навчання учні вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати продумані рішення.

Застосовуючи інтерактивні технології, необхідно керуватися таким правилами:

— інтерактивна взаємодія потребує і певної зміни всього життя класу, а також значної кількості часу для підготовки як учнів, так і педагога.

— доцільно спочатку використовувати прості інтерактивні технології — роботу в парах, малих групах. Коли в учнів з'явиться досвід потрібної роботи, такі заняття будуть проходити набагато результативніше;

— інтерактивне навчання — не самоціль. Це лише засіб для досягнення тієї атмосфери в класі, яка найкраще сприяє співробітництву, порозумінню, доброзичливості, надає можливості дійсно реалізувати особистісно орієнтоване навчання. Для ефективного застосування інтерактивного навчання необхідно старанно планувати роботу так, щоб:

- дати завдання учням для попередньої підготовки: прочитати, продумати, виконати самостійні підготовчі вправи;

- під час інтерактивних вправ дати учням час подумати над завданням, щоб вони сприйняли його усвідомлено, а не механічно;

- проводити емоційне обговорення за підсумками інтерактивної вправи;

Для здійснення контролю за ходом процесу навчання за умов використання інтерактивної моделі навчання вчителю необхідно попередньо:

- глибоко вивчити й продумати матеріал, у тому числі додатковий;

- старанно спланувати й розробити заняття: визначити ролі учасників, підготувати питання й можливі відповіді, виробити критерії оцінювання ефективності завдання;

- мотивувати діяльність учнів шляхом добору найцікавіших для них завдань, налаштувати їх на роботу, підтримувати дисципліну, необхідну для продуктивної роботи аудиторії [1,2,3,4].

Модель інтерактивного навчання ми зобразили у вигляді наступної схеми:

Схема 1. Інтерактивна модель навчання

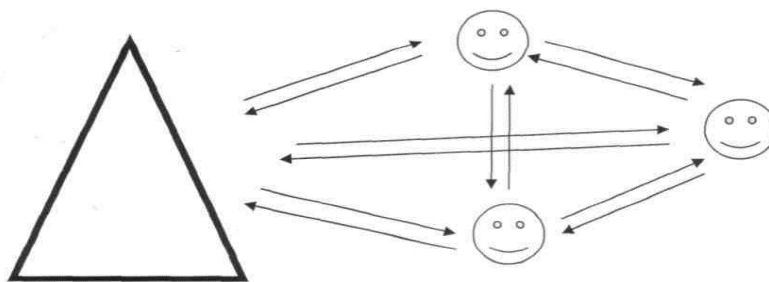

Схема цієї моделі відображає постійне спілкування вчителя з учнями, учнів з учнями. Відбувається спілкування всіх членів колективу. Під час навчання за такою моделлю використовують ділові та рольові ігри, дискусії, "мозковий штурм", фронтальне опитування, круглий стіл, тощо.

Визначимо позитивні сторони моделі:

1. Розширюються пізнавальні можливості учнів (здобування, аналіз, застосування інформації з різних джерел).
2. Як правило, високий рівень засвоєння знань.
3. Учитель без зусиль може проконтролювати рівень засвоєння знань учнів.
4. Учитель має змогу розкритися як організатор, консультант.
5. Партнерство між учителем й учнями та в учнівському колективі.

Оскільки навчання в грі – прерогатива початкової ланки школи, у своєму дослідженні ми поставили мету з'ясувати роль інтерактивних ігор в процесі розвитку комунікативних умінь молодших школярів на уроках рідної мови.

До технологій інтерактивного навчання в грі відносяться імітації, рольові ігри, драматизація. Як правило, інтегрована ігрова модель навчання має 4 етапи:

- *орієнтація* (введення учнів у тему, ознайомлення з правилами гри, загальний огляд її перебігу);
- *підготовка до проведення гри* (ознайомлення зі сценарієм, визначення ігрових завдань, ролей, орієнтовних шляхів вирішення проблеми);
- *основна частина* — проведення гри; *обговорення*.

Створюючи умови для проведення інтерактивних навчальних ігор, необхідно виходити із законів групового розвитку людей, закономірностей спілкування й взаємовпливу в малих групах, визначених соціальними психологами; прагнути, щоб малі навчальні групи були діяльними, щоб індивідуальні дії кожного учасника інтегрувалися в єдину діяльність групового суб'єкта навчання. З цією метою під час інтерактивного ігрового навчання необхідно враховувати сукупність таких важливих чинників:

- *психологічну сумісність*: усі представники групи бажають працювати в її складі;
- *навчальні можливості, інтереси, нахили дітей*: за будь-якого способу поділу на групи не менш як половина її учасників здатні працювати на достатньому рівні; інтереси, творчі можливості дітей враховуються з огляду на дидактичну мету уроку;
- *систематичність у застосуванні інтерактивних ігрових технологій*;
- *оптимальне поєднання парно-групової, колективної та індивідуальної діяльності*;
- *зорієнтованість інтерактивних ігрових технологій на структуру*

навчально-виховного процесу [4: 5].

Отже, з'ясування теоретичних засад проблеми інтерактивних технологій ігрового навчання закладає надійне лінгводидактичне та лінгвопсихологічне підґрунтя для методичного пошуку у вчителя початкових класів.

Список використаних джерел і літератури

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 352с.
2. Карнаух Т. Впровадження інтерактивних методів навчання на уроках читання // Почат. школа. – 2005. – №11. – С.5-7.
3. Комар О. Інтерактивні технології співпраці // Почат. школа. – 2004. – №9. – С.5-7.
4. Сикарчук Л.В. Урок чтения во 2 классе с использованием интерактивных методов обучения // Почат. навч. та вих. - 2006. – №5. – С. 13-16.